

JUSTICE FOR KHOJALY

www.justiceforkhojaly.org

Unudulmayan tarix

“Tarixin atası” hesab edilən yunan mütəfəkkiri Herodot müharibələrdən yazarkən etiraf edirdi ki, müharibə sözünü eşidən insanın gözləri qarşısına ölüm, faciə, dağıntı, xaos, fəlakət gəlir. Müharibə dəhşətdir, çünki müharibələrdə həlak olanların çoxunu qocalar deyil, gənclər təşkil edir.

1988-ci ilin 20 fevralında DQMV-nin Xalq Deputatları Sovetinin iclasında vilayətin erməni icma nümayəndələrinin Dağlıq Qarabağın Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxarılaraq Ermənistan SSR-in tərkibinə keçməsi haqqında qərarı yeni faciələrin başlanğıcı oldu. 1988-1989-cu illərdə Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların doğma torpaqlarından kütləvi surətdə qovulması başlandı. Vəhşi metodlarla icra edilən bu deportasiya zamanı 216 nəfər azərbaycanlı öldürüldü, 1154 nəfər yaralandı, 200 min nəfər insan qaçqın vəziyyətinə düşdü, əmlakları yağmalandı və s. Dünya ictimaiyyətinin diqqətini yayındırmaq, erməni niyyətlərini pərdələmək üçün Qorbaçov hakimiyyəti 1990-cı ilin 20 Yanvarında Bakıda qətləliam törətdi. Yəne də yüzlərlə insan gülləbaran edildi.

1991-ci il sentyabrın 2-də ermənilər Dağlıq Qarabağ Respublikasının yaradılmasını elan etdilər. Hadisələrin elə ilk günlərindən ermənilərin əsas hədəfində Ağdam-Şuşa, Əsgəran-Xankəndi yollarının üstündə yerləşən və Dağlıq Qarabağda yeganə hava limanına sahib olan Xocalı durdu.

Təəssüf ki, o zamanlar Bakıda hakimiyyət davası gedirdi, Xocalı unudulmuşdu. 1992-ci ilin fevralından bütünlükdə mühasirədə qalan Xocalıya heç bir ərzaq yardımı, silah və sair gətirilmirdi. Sanki şəhər quduz silahlı erməni birləşmələrinin və onlara dəstək olan 366-cı motoatıcı alayın zirehli texnikasının qarşısına qurbanlıq kimi verilməmişdi. Lakin

aclığa, susuzluğa, silahların olmamasına baxmayaraq Xocalı və xocalılilar qəhrəmanlıqla vuruşdular.

Bəzən anlamaq olmur ki, hardan köklənir bu erməni vəhşiliyi? O zaman faciənin nəticələrini öz gözləri ilə görənlər xarici jurnalistlərin bəziləri soyqırımı haqqında dəhşətli xəbərlər yazırdılar.

“Krua 1” Evercman” jurnali (Paris) 25 fevral 1992-ci il. “Ermənilər Xocalıya hücum etmişlər. Bütün dünya eybəcər hala salınmış meyitlərin şahidi oldu”.

“Times” qəzeti (London) 4 mart 1992-ci il. “Öldürülənlərin çoxu eybəcər hala salınmışdır, körpə qızın ancaq başı qalmışdır”.

“İzvestiya” qəzeti (Moskva) 13 mart 1992-ci il. Mayor Leonid Kravels. “Mən şəxsən təpədə yüzədək meyit gördüm. Bir oğlanın başı yox idi. Hər tərəfdə xüsusi qəddarlıqla öldürülmüş qadın, uşaq, qocalar görünürdü”.

Fikir verin, Ermənistanın hazırkı dövlət rəhbəri Serj Sarkisyan Amerika mətbuatına müsahibə verərkən gülərək nə deyir: “Xocalıya qədər azərbaycanlılar elə başa düşürdülər ki ermənilər bizimlə zarafat edir, onlar dinc əhaliyə heç vaxt ə qaldırılmazlar. Lakin biz bu stereotipi aradan qaldırdıq”. Bütün bunlardan sonra ermənilər həyasızlıqla dünya birliyindən 1915-ci il hadisələrinin ermənilərə qarşı soyqırımı olduğunu təsdiq etməyə çağırır. Budur erməni şovinizminin iç üzü...

Çox əfsuslar olsun ki, faciənin soyqırımı kimi dəyərləndirilməsi və əsl siyasi qiymətini alması sahəsində o zamankı ölkə rəhbərliyi ciddi addımlar atmadı. Yalnız ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkiddli tələbi ilə Azərbaycanda yenidən siyasi hakimiyyətə gəlməsindən sonra Xocalı faciəsinin soyqırımı kimi tanidilməsi istiqamətində real addımlar atıldı. Məhz ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1994-cü

ildə Milli Məclisdə Xocalı soyqırımının müzakirəsi keçirilmiş, hər il fevralın 26-nın “Xocalı soyqırımı günü” kimi qeyd olunması qərara alınmışdır.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin siyasətini bu gün böyük müdriklik və uğurla həyata keçirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev Xocalı faciəsinin insanlarımız tərəfindən unudulmaması və bu soyqırımı hadisəsinin dünya birliyi tərəfindən tanidilməsi üçün məqsədyönlü və ardıcıl iş aparır və bu mühüm işdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyəti olduqca böyükdür.

Xocalı faciəsinin beynəlxalq səviyyədə soyqırımı kimi tanınmasında Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərəarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyeva tərəfindən 2009-cu ildə irəli sürülmüş “Xocalıya ədalət” beynəlxalq kampaniyası öz məsuliyyət nəticələrini verməkdədir. Bu gün dünyanın 11 ölkəsi, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Amerika Birləşmiş Ştatlarının 20 ştatı Xocalı soyqırımını rəsmən tanıdığını bildirmişdir.

Hər ötən gün bizi Xocalı soyqırımının 24-cü ildönümünə yaxınlaşdırır. İndi ölkəmizin hər yerində, dünyanın hər bölgəsində yaşayan azərbaycanlılar yaddaşımıza qanla yazılan bu faciənin bir daha ağrı-acılarını yada salır, bu mövzuda tədbirlər keçirirlər. Önemli olan odur ki, biz tariximizə sahib çıxaraq, unutmayaq və unudurmayaq ki, bir daha belə tarix yaşanmasın. Tarix yalnız keçmiş deyil, həm də bu gün və sabah üçün ibrət dərslidir.

Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

 Vidadi Rzayev,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Bilik Fondunun əməkdaşı